

Huwelijkse voorwaarden

6 ■ 2020

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
 - **PO-punten** 3
 - **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.
-
- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Mr. dr. Chana Grijsen
Prof. mr. dr. Charlotte Phillips
Prof. mr. dr. Lies Punselie
 - **Docenten** Mr. dr. Louis Zonnenberg en mr. Joris Luijten
 - **Uitgever** Igno Ketelaars
 - **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam
 - **Foto omslag** Merel Waagmeester Fotografie, Merel Waagmeester
- © 2020 JurisDidact, Gorssel
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.
- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 189,50 (excl. btw), tenzij anders vermeld. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
 - **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
 - **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
 - **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 5

Pre-toets – 7

Blok A

Huwelijkse voorwaarden algemeen

- A1 Wat zijn huwelijkse voorwaarden en waaraan moeten ze voldoen? – 11
- A2 Soorten huwelijkse voorwaarden – 14
- A3 Uitleg huwelijkse voorwaarden – 20

Blok B

Periodiek verrekenbeding

- B1 Het niet-nagekomen periodiek verrekenbeding – 23
- B2 Wat moet er verrekend worden? – 24
- B3 Beleggingsleer – 25
- B4 Voorhuwelijks vermogen en financiering van de verbouwing van een woning – 29
- B5 Opeisbaarheid en wettelijke rente – 32

Blok C

De onderneming en verrekenperikelen

- C1 Drie wegen leiden tot verrekening – 35
- C2 Verrekening via (art. 1:141 lid 3 jo.) art. 1:141 lid 1 BW – 36
- C3 Verrekening via art. 1:136 lid 1 BW – 38
- C4 Verrekening via art. 1:141 lid 4 en 5 BW – 39

Afkortingenlijst – **44**

Antwoorden pre-toets en casuïstiek – **45**

Literatuur en noten – **49**

Toetsvragen – **52**

Inleiding

Deze cursus behandelt de meest voorkomende soorten huwelijkse voorwaarden en de praktische gevolgen daarvan in het geval van echtscheiding. Aan de hand van praktijkvoorbeelden, diverse casus en jurisprudentie worden de meest voorkomende vraagstukken bij huwelijkse voorwaarden in het algemeen en het periodiek verrekenbeding in het bijzonder aan de orde gesteld. U krijgt de nodige handvatten aangereikt om die vraagstukken op te lossen. Deze cursus is zowel voor de advocaat met algemene praktijk die regelmatig echtscheidingen doet, als voor de specialist ter opfrissing van zijn/haar kennis, zeer geschikt.

Blok A
Blok B
Blok C

De cursus bestaat uit drie blokken:
Huwelijkse voorwaarden algemeen
Periodiek verrekenbeding
De onderneming en verrekenperikelen

In Blok A komen de definitie, wettelijke eisen, uitleg en aantastbaarheid van huwelijkse voorwaarden aan de orde, alsmede de voorwaarden waarop de eisen van redelijkheid en billijkheid de huwelijkse voorwaarden opzij kunnen zetten. Tevens worden de verschillende soorten huwelijkse voorwaarden besproken en de betekenis daarvan voor de praktijk.

Blok B behandelt het periodiek verrekenbeding. Specifiek wordt ingegaan op de begrippen 'inkomen', 'vermogen' en 'winst' en veel voorkomende problematiek die met de verrekening van voornoemde begrippen samenhangt. Zo wordt verduidelijkt wat de beleggingsleer is en hoe deze dient te worden toegepast bij de bepaling van de verrekenplicht in geval van investeringen met te verrekenen inkomen in voorhuwelijks vermogen en/of wanneer daarmee de verwerving en/of de verbouwing van een echtelijke woning worden betaald. Voorts worden de opeisbaarheid van de verrekenvordering en de wettelijke rente over de verrekenvordering behandeld.

Blok C gaat in op de verschillende wijzen van verrekening ingeval bij de afwikkeling van een niet-uitgevoerd periodiek verrekenbeding een onderneming betrokken is.

■ Doelstellingen

Na afloop van deze juridische nascholing:

- kent u de inhoudelijke verschillen tussen de verschillende soorten huwelijkse voorwaarden;
- weet u welke vorderingen wel en niet ontleend kunnen worden aan de huwelijkse voorwaarden;
- weet u hoe u in geval van een periodiek verrekenbeding de verrekenvordering moet berekenen;
- weet u op welke wijzen en op welke voorwaarden ondernemingsvermogen, dan wel ondernemingswinsten verrekend kunnen worden.

■ Opmerking

Deze nascholing is in drie gedeelten door te werken. U zult voor de Blokken A en B elk 1,25 uur nodig hebben, voor Blok C circa een half uur. Mogelijk beklijft de stof beter als u de nascholing in gedeelten doorwerkt.

■ Criteria toets

U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen juist beantwoordt. U kunt tweemaal herkansen. De resultaten van de pre-toets tellen niet mee voor uw eindscore.

■ Over de docenten

Mr. dr. L.H.M. (Louis) Zonnenberg is advocaat-scheidingsmediator bij BANNING N.V. te 's-Hertogenbosch, raadsheer-plaatsvervanger in de Gerechtshoven Den Haag en Amsterdam, N.A.I.-arbiter, forensisch mediator en overlegscheidingsadvocaat. Daarnaast is Louis auteur van diverse publicaties op het gebied van familierecht en is hij redacteur van EB Tijdschrift voor scheidingsrecht en Rechtspraak Familierecht. In 2009 promoveerde hij op het onderwerp 'Het Verrekenbeding'. De derde druk van zijn boek verscheen in de serie Recht & Praktijk van Wolters Kluwer in 2019. In deze cursus wordt verwezen naar die derde druk. Ten slotte is Louis docent op het gebied van familierecht voor diverse opleidingsinstanties, waaronder Banning Opleidingen.

Mr. J.A.J.A. (Joris) Luijten is advocaat-scheidingsmediator bij SCG Advocaten te Eindhoven. Zijn specialismen zijn personen- en familierecht en erfrecht. Daarnaast is hij docent bij verschillende opleidingsinstituten en medewerker van het tijdschrift Rechtspraak Familierecht.

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennis is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de onderstaande pre-toets maken. De resultaten van de pre-toets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 Zijn de titels 6, 7 en 8 van Boek 1 BW in alle gevallen van toepassing op echtgenoten die op huwelijkse voorwaarden met elkaar zijn gehuwd?
 - A Ja, deze drie titels bevatten elk regelingen die van toepassing zijn op alle huwelijkse voorwaarden.
 - B Nee, titels 6 en 7 van Boek 1 BW zijn niet van toepassing op echtgenoten die op huwelijkse voorwaarden zijn gehuwd.
 - C Nee, titel 7 van Boek 1 BW is alleen van toepassing op de wettelijke gemeenschap van goederen en derhalve niet op huwelijkse voorwaarden.
 - D Nee, titel 7 van Boek 1 BW is alleen van toepassing op echtgenoten die op huwelijkse voorwaarden zijn gehuwd indien de huwelijkse voorwaarden een beperkte gemeenschap bevatten.

- 2 Indien echtgenoten zijn gehuwd op huwelijkse voorwaarden met een periodiek verrekenbeding en het huwelijk wordt door echtscheiding ontbonden, wat is dan de peildatum voor de samenstelling en de omvang van het te verrekenen vermogen?
 - A De datum waarop de echtscheidingsbeschikking is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand.
 - B De datum van de echtscheidingsbeschikking.
 - C De datum waarop het verzoekschrift tot echtscheiding is ingediend.
 - D De datum waarop de verrekenvordering daadwerkelijk wordt vastgesteld.

- 3 Wat wordt verstaan onder de begrippen 'koude uitsluiting' en een 'Amsterdams verrekenbeding'?
 - A Onder 'koude uitsluiting' wordt verstaan uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen, zonder een verrekenbeding en onder 'Amsterdams verrekenbeding' wordt verstaan een finaal verrekenbeding.
 - B Onder 'koude uitsluiting' wordt verstaan uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen, zonder een verrekenbeding en onder 'Amsterdams verrekenbeding' wordt verstaan een periodiek verrekenbeding.
 - C Onder 'koude uitsluiting' wordt verstaan uitsluiting van ieder verrekenbeding en onder 'Amsterdams verrekenbeding' wordt verstaan een periodiek verrekenbeding.
 - D Onder 'koude uitsluiting' wordt verstaan uitsluiting van ieder verrekenbeding en onder 'Amsterdams verrekenbeding' wordt verstaan een finaal verrekenbeding.

- 4 Is een in de huwelijkse voorwaarden aan een periodiek verrekenbeding gekoppeld vervalbeding geldig?
- A Ja, maar een beroep daarop kan naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zijn.
 - B Ja, indien de verrekenvordering niet tijdig is ingesteld, komt deze te vervallen indien een vervalbeding in de huwelijkse voorwaarden is opgenomen en de daarin opgenomen termijn is verstreken.
 - C Ja, maar een dergelijk verrekenbeding is vernietigbaar met een beroep op de redelijkheid en billijkheid.
 - D Nee, een dergelijk verrekenbeding is nietig.
- 5 Hoe dienen echtgenoten aan het einde van het huwelijk met elkaar af te rekenen, indien zij tijdens het huwelijk geen uitvoering hebben gegeven aan het periodiek verrekenbeding?
- A Dan dienen zij slechts met elkaar af te rekenen hetgeen overgespaard is in het nog lopende kalenderjaar en het laatste verstreken kalenderjaar.
 - B Dan dienen zij alsnog over de gehele duur van het huwelijk met elkaar af te rekenen wat nominaal door hen beiden overgespaard is.
 - C Dan dienen zij alsnog over de gehele duur van het huwelijk met elkaar af te rekenen en strekt de verrekenplicht zich uit over het saldo, ontstaan door belegging en herbelegging van hetgeen niet verrekend is, alsmede over de vruchten daarvan.
 - D Dan dienen zij alsnog over de gehele duur van het huwelijk de overgespaarde inkomsten met elkaar af te rekenen, mits er geen vervalbeding is gekoppeld aan de verrekenplicht.
- 6 Welke van onderstaande soorten huwelijkse voorwaarden heeft goederenrechtelijk gevolg?
- A Gemeenschap van vruchten en inkomsten.
 - B Wettelijk deelgenootschap.
 - C Finaal verrekenbeding.
 - D Periodiek verrekenbeding.
- 7 In welke wetsartikelen is de beleggingsleer verankerd?
- A Art. 1:133 lid 2 en art. 1:136 lid 2 BW.
 - B Art. 1:133 lid 2 en art. 1:141 lid 1 BW.
 - C Art. 1:136 lid 1 en art. 1:141 lid 1 BW.
 - D Art. 1:136 lid 2 en art. 1:141 lid 3 BW.

- 8 Blijft de waarde van een door één van de echtgenoten ten huwelijk aangebrachte woning buiten de periodieke verrekenplicht, als op de hypotheekschuld uit te verrekenen inkomsten is afgelost?
- A Ja, maar de andere echtgenoot kan wel aanspraak maken op een vergoedingsrecht.
 - B Ja, want verrekend dient alleen te worden de waarde van de goederen die tijdens het huwelijk zijn verkregen.
 - C Nee, maar dan dient slechts verrekend te worden wat nominaal uit onverteerde inkomsten is afgelost en blijft buiten de verrekenplicht de waardestijging van de woning.
 - D Nee, indien tijdens het huwelijk uit te verrekenen inkomen is afgelost op de hypotheekschuld, geldt dat als een belegging van onverteerde inkomsten en heeft de andere echtgenoot in evenredigheid met dat bedrag aanspraak op de (waarde)stijging van de woning tijdens het huwelijk.
- 9 Als in de huwelijkse voorwaarden is opgenomen dat partijen uiterlijk binnen een jaar na afloop van het betreffende kalenderjaar met elkaar de overgespaarde inkomsten moeten afrekenen en zij in 2016 zijn gescheiden, nadat reeds in 2012 het echtscheidingsverzoek is ingediend, kan dan in 2018 alsnog de rechtsoverdracht tot verrekening worden ingesteld?
- A Nee, de rechtsoverdracht is verjaard omdat dan al meer dan een jaar is verstreken sinds de echtscheiding.
 - B Nee, de rechtsoverdracht verjaart vijf jaar na indiening van het echtscheidingsverzoek.
 - C Nee, dat had in de echtscheidingsprocedure als nevenvoorziening moeten worden verzocht.
 - D Ja, dat kan.
- 10 Wanneer zijn echtgenoten verplicht ondernemingswinsten met elkaar te verrekenen?
- A Indien de huwelijkse voorwaarden zulks bepalen en dit in overeenstemming is met de maatstaven van redelijkheid en billijkheid.
 - B Indien een echtgenoot overwegende zeggenschap heeft over de bestemming van de winst, een verrekenbeding is overeengekomen dat ondernemingswinsten omvat en het in het maatschappelijk verkeer als redelijk wordt beschouwd dat de niet-uitgekeerde winsten eveneens in de verrekening worden betrokken.
 - C Indien uit overgespaard inkomen de onderneming is gefinancierd.
 - D Indien uit overgespaard inkomen de onderneming is gefinancierd of wanneer uit overgespaard inkomen wordt afgelost op de geldlening waarmee de onderneming is gefinancierd.

Wat zijn huwelijkse voorwaarden en waaraan moeten ze voldoen?

CASUS 1

Henk en Ria

Henk en Ria zijn gehuwd onder het maken van huwelijkse voorwaarden, inhoudende koude uitsluiting (uitsluiting van iedere gemeenschap zonder verrekenbeding). Henk heeft een eigen onderneming, waarin hij tijdens het huwelijk een riant vermogen opbouwt. Sinds de start van de onderneming, thans 15 jaar geleden, werkt Ria onbezoldigd mee in de onderneming en zorgt zij daarnaast voor de kinderen. Ria verkeert in de veronderstelling dat al het vermogen gemeenschappelijk is. Voorts is zij samen met Henk hoofdelijk aansprakelijk voor de hypothecaire geldlening, waarmee de echtelijke woning is gefinancierd. Deze woning is volledig en uitsluitend eigendom van Henk. Henk heeft geen eigen vermogen in de woning geïnvesteerd. De woning heeft immer gediend voor gezamenlijke bewoning. Henk en Ria hebben altijd gezamenlijk de lasten van de echtelijke woning betaald. In 2017 gaan zij scheiden.

- a Ziet u voor Ria mogelijkheden om aan het einde van het huwelijk af te wijken van de huwelijkse voorwaarden om zo enige aanspraak op het vermogen van Henk te kunnen maken? Licht uw keuze toe.

- b Kunnen partijen bij echtscheidingsconvenant een van de akte van huwelijkse voorwaarden afwijkende regeling met elkaar treffen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waar moeten partijen dan op bedacht zijn?

■ **Definitie**

De wet geeft in art. 1:114 t/m 1:121 algemene regels voor huwelijkse voorwaarden. Maar wat zijn huwelijkse voorwaarden eigenlijk? Het begrip huwelijkse voorwaarden laat zich niet op eenduidige wijze definiëren, zo blijkt uit de vele verschillende definities van vooraanstaande auteurs. Van Mourik en Verstappen^[1] spreken over:

‘Een overeenkomst tussen (aanstaande) echtgenoten waarbij wordt afgeweken van de vermogensrechtelijke regels die krachtens de wet tussen hen (zouden) gelden, of waarbij een overeengekomen afwijking ongedaan gemaakt wordt.’

De Bruijn e.a.[2] (hoofdstuk IV, nr. 16) hanteren als definitie:

‘Elke overeenkomst tussen aanstaande echtgenoten of echtgenoten, waarbij deze de vermogensrechtelijke betrekkingen, die tussen hen als echtgenoten zullen bestaan, regelen in afwijking van hetgeen tussen hen zonder die overeenkomst zou bestaan of bestaat.’

Luijten e.a.[3] (nr. 384) omschrijven het begrip als volgt:

‘De overeenkomst, gesloten tussen (aanstaande) echtgenoten, waarbij zij de vermogensrechtelijke gevolgen, die uit hun (voorgenomen) huwelijk voor hen beiden of één hunner (zullen) voortvloeien, regelen.’

De eerste definitie betreft een meer formele benadering van het begrip huwelijkse voorwaarden, want daarin staat de afwijking van het wettelijk stelsel centraal. De laatste twee definities betreffen een meer materiële benadering.

■ Wettelijke eisen

Huwelijkse voorwaarden kunnen zowel door aanstaande echtgenoten voor het sluiten van het huwelijk als door echtgenoten tijdens het huwelijk worden gemaakt (art. 1:114 BW). Indien de huwelijkse voorwaarden voor het huwelijk worden gemaakt, dan werken zij vanaf het tijdstip van de voltrekking van het huwelijk (art. 1:117 lid 2 BW). Hier wordt uiteraard bedoeld de voltrekking van het burgerlijk huwelijk. Deze bepaling is dwingendrechtelijk; er kan geen ander tijdstip worden aangewezen. Tijdens het huwelijk gemaakte of gewijzigde huwelijkse voorwaarden beginnen te werken op de dag, volgende op die waarop de akte is verleden, tenzij in de akte een later tijdstip is aangewezen (art. 1:120 lid 1 BW). Indien echtgenoten tijdens het huwelijk huwelijkse voorwaarden sluiten, dan beëindigen zij de wettelijke gemeenschap van goederen en zullen zij de gemeenschap dienen te verdelen. De akte van huwelijkse voorwaarden zal dan tevens een verdelingsakte zijn, waaruit blijkt wie welke goederen ten huwelijk ‘aanbrengt’.

Echtgenoten moeten begrijpen wat de gevolgen zijn van de afspraken die zij maken bij huwelijkse voorwaarden en derden moeten door raadpleging van het huwelijksgoederenregister kunnen nagaan of partijen onder huwelijkse voorwaarden zijn gehuwd. Daarom heeft de wetgever de notaris een belangrijke rol hierbij toegekend. De wet schrijft immers voor dat huwelijkse voorwaarden op straffe van nietigheid bij notariële akte moeten worden overeengekomen (art. 1:115 BW). Het is de taak van de notaris om de (aanstaande) echtgenoten volledig te informeren over de mogelijkheden die er zijn bij